

БЪЛГАРСКИ

2011 12

Питат ли ме де зората – 15 години Янтра • На поклонение в Харкан • Зорница в Бърно • Новини от Мишколц

Вестник на
българите в Унгария

A magyarországi
bolgárok kétnyelvű
havi lapja
www.bolgarok.hu

Да ни е честита
новата **2012** година!

Minden kedves olvasónknak
boldog új évet kívánunk!

Вестникът BOLGAR

Питат ли ме де зората...

Рам Колосеум или Колизеумът към културен дом Миклош Радноти е една от най-новите и престижни зали в Будапеща. Организаторите на БУЛФЕСТ избраха тази година тяхното тържество да се състои именно там. Не случайно – Янтра отбелязва своята 15-годишнина с голям двучасов концерт на 18 ноември. На следващия ден празникът продължи в Българския културен дом, където танцьори, близки и приятели танцуваха до зори под звуците на няколко оркестъра: Право и Балканконсорт

от Унгария, пристигналите от България Славия и Гайтан, тук бяха и неизменните Алексей Лесички и Роза Банчева – акордеонистът и народната певица, които съпровождат Янтра още от създаването ѝ. Концертът в РАМ Колосеум изис-

кваше огромна концентрация на сили: на сцената преминаха поколения танцьори – от 3-4-годишните до мъже и жени в зряла възраст. В първата част танцьорите направиха една виртуална обиколка из България, тръгвайки от шоплука в

15 години Янтра

околностите на София, преминаха през всички етнографски региони на България – Северна България, Добруджа, Тракия, Родопите, за да стигнат на тройната границата между България, Македония и Гърция – Пирин планина. Миналото лято с тази продукция „Янтра“ спечели най-голямото признание: българската секция на ЦИОФФ – Световния съюз за народни танци, призна танцьорите от Унгария за квалифициран състав на организацията. Концертът започна със стихотворението „Питат ли ме де зората“, изпълнено от петгодишния Никола

Мусев и от Доминика Тихова. То бе израз и на голямата емоция, която се крие зад усилията на целия състав – и танцьорите, и техните ръководители.

Два състава от танцьори запълваха всяка минута на сцената в продължение на почти цял час. Динамиката, непосредствеността, засмените лица на младите хора, увлякоха публиката, която се отблагодари с аплодисменти.

Неслучайно официалностите бяха оставени в началото на втората част. За юбилея си „Янтра“ получи поздравителни адреси от министъра на

културата на България Вежди Рашидов, от Емил Павлов, председател на ЦИОФФ България, от заместник-държавния секретар по въпросите на малцинствата в Унгария Чаба Латорцаи.

Ha kérdezik, hol a hajnal

A RAM Colosseum Budapest egyik legújabb és legnagyobb presztízzsel bíró színháza. A BULFEST szervezői az idén itt tarották az ünnepséget. A Jantra táncegyüttes az alapításának a 15. évfordulóját ünnepelte november 18-án egy kétórás előadással. Másnap az ünnepség a Bolgár Művelődési Házban folytatódott, ahol a táncosok és barátaik hajnalig ropták a táncot. A zenéről a magyarországi Pravo zenekar és a Balkan Consort, illetve a bulgáriai Slavia és Gaytan zenekar gondoskodott. Az ünnepségen fellépett Roza Bancseva népdalénekes és Alekszej Leszicski harmónikaművész is, akik a Jantra alapításától kezdve

kísérik a táncegyüttest.

A műsor nagy összpontosítást kívánt meg a fellépőktől: táncosok több generációja lépett színpadra a 3-4 évesektől az érettebb korú alapító tagokig. Az est első felében a táncosok egy virtuális bulgáriai körutazásra hívták a közönséget: a szófia környéki Sop vidéktől kezdve Bulgária összes etnográfiai régióját bemutatták. A Jantra tavaly ezzel a produkcióval nyerte el a legmagasabb minősítést a CIOFF bulgáriai nemzeti szekciójától. Az előadás a „Ha kérdezik, hol a hajnal” című verssel kezdődött az öt éves Muszev Nikola és Tihova Dominika előadásában. Ezt követően egy órán

keresztül két csapat táncos töltötte ki a műsor minden egyes percét. Ez a csodálatos, rendkívül dinamikus előadás és a mosolygó arcok látványa magával ragadta a közönséget, akik tapsviharral köszönték meg a produkciót. Nem véletlenül maradtak s hivatalos köszöntők a műsor második részére. A Jantrának Bulgária kulturális minisztere, Vezsdi Rasidov, a CIOFF bulgáriai nemzeti szekciójának elnöke, valamint Latorcai Csaba, a KIM kisebbségekért felelős helyettes államtitkára küldött köszöntőlevelet. Az előadás második része az emlékek és az álmok világába repített minket. 15 évvel ezelőtt néhány bolgár gyermek

15 éves a Jantra

elkezdett bolgár néptáncokat táncolni – kedvtelésből vagy a hazaszeretet miatt. Anna és Dancsó lett a tanáruk. A hely a Bolgár Művelődési Ház volt, az első zenesz pedig Alekszej Leszicski, a bolgár iskola akkori énektanára. Az első koreográfiát Hriszto Ivanov állította össze, ez a petrunino sop volt... A műsor a „Tündérmese” című táncsal zárult. A történet egy legényről szól, aki ellopja egy tündér övét, hogy így kényszerítse őt rá a házasságra. A koreográfia a folklór elemeiből merít, de modern elemeket is tartalmaz. Stilizált ruhában táncoltak a fiatalok, és szemmel láthatólag nagyon élvezték a legújabb táncukat..

Така говорят

ТАНЦЬОРИТЕ

Колко години танцувате в състава?

Виктория Танева: 15 години.

Ласло Иванчик: 5 години.

Силвия Кертес: Вече повече от 2 години.

Как попаднахте в „Янтра“?

В.Т.: Приятелката ми Ники Владова ми разказа за състава и аз също пожелах да се присъединя.

С.К.: Винаги съм знаела за тях и много исках да танцувам български танци, още преди да се запиша.

Колко души наброява съставът?

В.Т.: Голямата група е 25 души, малките също са около 25.

Какво е за вас „Янтра“?

В.Т.: Всъщност всичко. Израснахме заедно, почти всичко правим заедно.

Л.И.: Разтоварване.

С.К.: Купон и много-много добра компания.

Колко често имате репетиции?

В.Т.: Два пъти седмично по два часа и половина.

Говите ли се за някое по-голямо участие в момента?

В.Т.: Да, за танцовата олимпиада в Корея през 2012 г.

Вълнувате ли се преди представлението?

В.Т.: Да, много се вълнувам. Днес, според мен, всички бяха напрегнати.

Л.И.: Вълнувам се преди по-големите концерти.

С.К.: Не се вълнувам, тъй като съм излизала много пъти на сцена.

Как се чувствате след концерта? Получи ли се?

В.Т.: Според мен, много добре се получи и всички се чувствахме много добре. Направихме всичко, за да може публиката да се забавлява добре.

ЗРИТЕЛИТЕ

Красимира Гаджикова: Съставът е невероятен. Истински професионалисти! Направо е фантастично как възпитават всяка следваща генерация, както и всичко, което правят за българската култура. Не може да не ги обича човек. Създават такова настроение, че на човек веднага му се прищява да танцува.

Богдан Сабо (22): Въздействието на вечерта е неповторимо. Видяхме програма с изключителна хореография. Особено ми хареса преплитането на народни мотиви и съвременен танц, така традиционната култура става конвертируема в съвременния свят. Аранжиремента, осветлението, костюмите допринесоха за комплексното въздействие на продукцията. Смятам, че трябва да бъдат видяни от колкото може повече хора.

Виолета Фрагер: Представлението много ми хареса. Прекрасни са. Просълзих се от вълнение, когато видях на сцената баща и син. Щастлива съм, че като зрител взех участие в цялото това преживяване. Желая по-нататъшни успехи на състава.

Лили Зафорова: Като хореограф, гледах спектакъла с други очи. Танцьорите са научили страшно много неща, а танцовата им па-

мет – въпреки младата възраст – е много развита. Това означава, че танцуват почти без грешка, което е от първостепенно значение за един

състав, както от гледна точка на успеха, така и на зрелището, което предоставя. Това намира израз в свършената интерпретация на безкрайно дългите и сложни композиции. Първата сюита беше много красива. Самостоятелните части се изпълняват много добре от момчетата. Просто няма елемент, който да не намери пълноценен израз. Малките от танцов състав „Роси-

ца” са очарователни и много мили. И при тях смело може да се постави детска игра или тематичен танц. Те са забавни и в същото време

зрелищни, в същото време обръщат поглед към българските традиции, от които децата участват много. Накрая искам да пожелаая сили, търпение и радост на Анна Салаи и Данчо Мусев. Нека са щастливи и да се радват на това, което правят!

Още веднъж поздравявам танцов състав „Янтра” по случай 15-я рожден ден.

Репортаж на Виолет Доци

На 16 декември, по случай Деня на малцинствата, в унгарския парламент на танцов състав „Янтра” тържествено бе връчена Наградата на малцинствата, едно от най-големите признания за заслугите на трупата за съхраняване и утвърждаване на българските традиции в Унгария.

Ők mondták

A TANCOSOK

Hány éve táncoltok az együttesben?

Tanev Viktória: 15 éve.

Iváncsik László: 5 éve

Kertész Szilvia: Több, mint 2 éve.

Hogyan kerültetek kapcsolatba a Jantrával?

T. V.: A barátnőm Vladova Niki mesélt az együttesről és adta a kedvet a csatlakozáshoz.

K. Sz.: Mindig is tudtam Róluk és már régóta akartam bolgár néptáncokat tanulni, amikor jelentkeztem.

Mit jelent számotokra az együttes?

T. V.: Majdnem mindent. Együtt nőttünk fel, és szinte mindent együtt csinálunk.

I. L.: Kikapcsolódást.

K. Sz.: Bulit, nagyon, nagyon jó társaságot.

Szokatok izgulni egy-egy fellépés előtt? Ha igen, mennyire?

T. V.: Igen, nagyon szoktam. Habár most szerintem mindenki izgult.

I. L.: A nagyobb koncertek előtt szoktam izgulni.

K. Sz.: Nem szoktam izgulni, mivel már sokszor léptem fel.

Hogy érzitek magatokat a fellépés után? Hogy sikerült?

T. V.: Szerintem jól sikerült és nagyon jól éreztük magunkat. Mi mindent megtettük, azért, hogy a közönség jól szórakozzon.

A NÉZŐK

Kraszimira Gadzsokova: Óriási, az együttes. Ezek profik! Fantasztikusnak tartom, ahogy felnevelik a következő generációt és mindazt, amit tesznek a bolgár kultúráért. Egyszerűen nem lehet nem szeretni őket. Olyan hangulatot képesek teremteni, hogy az embernek rögtön kedve támad táncolni.

Szabó Bogdán (22): Az est összehatása lenyűgöző. Nagyon jól koreografált mősört láthattunk. Különösen tetszett, hogy a népies elemeket, modern jegyekkel ötvözték, így a népi kultúra is eladhatóbbá válik a mai világ számára. A hangszerelés, a fényvilág és a jelmezek is mind egy komplex produkció létrejöt-

téhez járultak hozzá. Úgy gondolom minél több embernek kell látnia őket!

Fráter Violetta:

Nagyon tetszett az előadás.

Elragadóak. Kön-

nyekig hatódtam,

amikor apa és

fia együtt szere-

peltek. Nagyon

örülök, hogy

nézőként rész-

ese lehettem

ennek az

egész élménynek.

További sok

sikert kívánok az

együttesnek.

A Kisebbségek Napján, december 16-án a Jantra néptáncegyüttesnek átnyújtották a Kisebbségekért Díjat a magyar parlamentben. Ez az egyik legnagyobb elismerés a táncsoport számára, amit a bolgár hagyományok megőrzésért és ápolásáért kaptak.

Lili Zafirova:

Koreográfusként, én másképpen néztem az előadást. A táncosok rengeteget tanultak és a táncmemóriájuk – fiatal koruk ellenére – nagyon fejlett. Ez azt jelenti, hogy majdnem hibátlanultáncolnak, ami egy együttesnek, mind a látvány, mind a siker szempontjából létfontosságú.

Dóczi Violetta riportja

9. ARCUS Magyarországi Nemzetiségi Színházak

JELEN/LÉT FESZTIVÁL

11 magyarországi nemzetiség 18 tag-színháza fogott össze az idei ARCUS JELEN/LÉT Fesztivál érdekében. Vasárnap, december 11-én kezdődött, és 6 napon át helyet adott fesztiválnak a Magyarországi Szerb Színház, illetve a Merlin Színház. Emellett a Szerb Színház egyedi hangulatú fotótárlattal köszöntötte az idén 15 éves bolgár Malko Teatro színházat. A rendezvény célja, hogy ösztönözze, támogatja és fejlessze a magyarországi nemzetiségek anyanyelvű színjátszását, elősegítse kapcsolataik építését: egymás között, a magyar színházi szakmával és nemzetközi téren is. Az ARCUSFEST egyben lehetőséget nyújtott arra, hogy a nemzetiségi színjátszás a "saját" nemzetiségi közönségen túl a nagyobb nyilvánosság előtt is bemutatkozzon.

9-ти Фестивал на малцинствените театри в Унгария ПРИСЪСТВИЕ

На тазгодишния фестивал АРКУС участват 18 театъра от 11 малцинства в Унгария. Срещата е събитие от висок ранг, което представя творческите ателиета на малцинствените театри на фона на театралното съвремие. Фестивалът започна на 11 декември, неделя, и в продължение на 6 дни спектаклите се играха на две сцени: в театър Мерлин и в залата на Сръбския театър. В сградата на Сръбския театър бе организирана и изложба, посветена на 15-годишнината на Малко театро. Целта на фестивала е да насърчи, да подкрепи и да допринесе за развитието на малцинствените театри на роден език, да спомогне за установяването на контакти между тях, с унгарските театри, както и на международно равнище. АРКУСФЕСТ създава възможности малцинствените театри да играят не само пред „своя“ малцинствена публика, а да придобият и по-широка публичност, да бъдат приети. Фестивалът се подкрепя от Министерството на администрацията и правосъдието и от Държавната дирекция за връзки с гражданските общности, той е организиран от Съюза на унгарските малцинствени театри.

Българи в Терезварош

Българското малцинствено самоуправление в Терезварош взе участие в Деня на малцинствата, организиран в района на 25 ноември т.г. В общата програма, в която се представиха 10 малцинства с изложби, сценични изпълнения и кулинарна дегустация, българите взеха участие с 20-минутна продукция на фолклорна група „Зорница“. Съставът на българските жени изпя няколко народни песни в съпровод на Ката Ижак, след което представи обичаите „Нестинарки“. Жените бяха много добре посрещнати от публиката. На българския щанд пък имаше дегустация на български деликатеси, както и на приготвени от „Зорница“ сладкиши.

За пръв път бе организирано камерно театрално представление в сградата на ул. „Байза“ 44, където бе представена музикалната вечер „Дитрих21“ с участието на Габриела Хаджикостова и пианиста Атила Шимон. Близко 30-ина зрители се наслаждаваха на песните и филмовите откъси с Марлене Дитрих и не се смутиха от все още незавършената обстановка в сградата.

Българи, сърби и гърци в Терезварош организираха Балканска вечер на 10 декември в ресторант „Зорбас“, където представители на трите малцинства се забавляваха под звуците на балканските оркестри.

Зебра

Тези, които бяха на 1 декември в театър „Мерлин“ бяха свидетели на съвършено нова стъпка в развитието на Малко театро. Със спектакъла „Зебра“, написан специално за нея от Яна Добрева, Габриела Хаджикостова за пореден път доказва, че е актриса от голяма класа, която е готова не само да експериментира, но и да търси нови изразни форми и да развива Театъра. Съвместната работа с Ищван Ц. Наги, преклонението пред изкуството на Пина Бауш, невероятният творчески и физически труд на актрисата ни въвличат в едно разтърсващо и дълбоко преживяване с тема, близка до всеки захвърлен самотен на тоя свят човек.

Гала на малцинствата 2011

Институтът за унгарска култура основа през 2005 ежегодна Празнична гала по случай Деня на малцинствата, честван въз основа на декларацията на ООН от 1992 г., с намерението да създаде традиция. По своя замишъл празникът представя езиковото многообразие на националните и етнически малцинства в Унгария. Понататъшните цели на организаторите са свързани с разпространението във възможно най-широк кръг на културата на малцинствата, на постиженията на любителското творчество, както и съжителството между народите, за да бъдат те обикнати, както и да се насърчи съхранението на традицията.

В програмата взеха участие представители на 13-те национални и етнически малцинства в Унгария, сред които и българската фолклорна група „Зорница“. Тя представи българска традиционна сватба. На кулинарното състезание спечели българската баница, приготвена от Лили Зафирова.

На поклонение в Харкан

На поканата на българското самоуправление в Зугло за екскурзия до гробището на българските воители в Харкан се отзоваха и гости от други райони на Будапеща, както и представители от кметството на района.

Щипещата студена сутрин не можа да охлади изблика на радост при срещата на стари приятели и познати и бързото сприятеляване с новите участници-екскурзианти. Преди напускане на Будапеща по програма бе предвидено поднасяне венец на плочата на улица „Болгаркертес“.

Името на улицата е дадено от жителите на квартала, където отколе са живели български градинари, които с професионалното си умение и примерно трудолюбие са спечелили обичта и уважението на

съкварталците си – унгарци. Умора от дългия път до Харкан не се чувстваше. Есенното слънце гальовно проникваше през прозорците на автобуса и неочаквано звуците на народна музика раздвижиха някои, които почнаха тихичко да пригласят.

Харкан... свято място за всеки българин, дало прием за вечен покой на 439 български воители, загинали в пролетта на своята младост през Втората световна война.

Бяха поднесени венци и цветя от името на българското самоуправление в Зугло, от Българския културен център в Будапеща и от участниците в екскурзията. С кратко слово и едноминутно мълчание бе почетена паметта на българските герои, загинали далеч от роден край.

Много от участниците в поклонението се разпръснаха между редиците надгробни плочи на загиналите воители, вглеждайки се в имена, сякаш търсеха познати от своя роден край. Други тихичко споделяха помежду си, че колко хубаво би било тази патриотична инициатива на българското самоуправление в Зугло да бъде подета и от други

районни самоуправниения, тогава забравата не би ги забулила.

Есенният ден - ден на сърдечна среща и сладка размисълка - бързо преваляше. По тъмно завърнали се в Будапеща, участниците в екскурзията се разделяха с пожелание за нови срещи!

Ангел Грозданов

Шорокшар

Българското малцинствено самоуправление в Шорокшар участва в организирания в района Адвентски базар на 1 и 2 декември 2011. Предколедното настроение на посетители и симпатизанти бе подкрепено с българска музика и с горещ чай.

Terézváros

A Terézvárosi Bolgár Kisebbségi Önkormányzat részt vett november 25-én a Kisebbségek napján. A közös programban, amelyben 10 kisebbség vett részt kiállításokkal, színpadi előadásokkal és kulináris kóstolókkal, a bolgárok a Zornica folklóregyüttes 20 perces produkciójával vettek részt. A nőkből álló együttes Izsák Kata zenei kíséretében elénekelt egy pár népdalt. Később bemutatták a Tűztáncosok nevezetű szokást. A közönségnek nagyon tetszett, amit látott. A bolgár standnál pedig igazi bolgár ínycsiklandókat lehetett megkóstolni, illetve a Zornica által készített édességeket is. Az első alkalommal került megrendezésre Hadzsikosztova Gabriella és Simon Atilla zongoraművész közös produkciója, a Ditrh21 nevezetű zenei est a Bajza utca 44-ben.

Zebra

Azok, akik a Merlin színházban voltak december 1-én, szemtanúi lehetnek a Malko Teatro egy új arcának. A Zebra című előadással, amit kifejezetten Hadzsikosztova Gabriellának írt Jana Dobrev, újra szemtanúi lehetünk a művésznő nagy tehetségének. A közös munka C. Nagy István-nal, a Pina Bausch művészetére iránti érdeklődés és a művész hihetetlen alkotói és fizikai ereje, megrendítő és mély átélést vált ki belőlünk.

Nemzetiségi Gála 2011

A Magyar Művelődési Intézet hagyományteremtő céllal hozta létre 2005-ben A Magyar Művelődési Intézet hagyományteremtő céllal hozta létre 2005-ben – az ENSZ 1992. évi nyilatkozatán alapuló Kisebbségek Napjához kötődő ünnepi rendezvényét a Nemzetiségi Gálát. A rendezvény karakterében a magyarországi nemzeti vagy etnikai kisebbségek nyelvi sokszínűségét is reprezentálja. További szándéka a nemzetiségek kultúrájának, amatőr művészeti tevékenységeinek, teljesítményeinek, az együtt élő népek kultúrájának minél szélesebb körben való terjesztése, megszerettetése valamint a hagyományápolására való ösztönzés. A műsorban, a 13 magyarországi kisebbség gáláján fellépett Zornica Bolgár Hagyományörző Együttes is! amely egy bolgár lakodalom jelentett meg a színpadon.

Harkányi főhajtás

A Zuglói Bolgár Önkormányzat által a harkányi Bolgár Katonai Temetőbe szervezett kirándulásra Budapest más kerületeiből is érkeztek vendégek, valamint a helyi önkormányzat képviselői is jelen voltak.

A csípős hideg sem tudta elrontani azt az örömet, amit a régi ismerősökkel való találkozás és az új résztvevőkkel való gyors megismerkedés okozott. A program szerint a résztvevők még Budapest elhagyása előtt koszorút helyeztek el a Bolgárkertész utcában lévő emléktáblára.

Harkány... minden bolgár számára szent hely, amely 439 bolgár katonának adott végső nyugalóhelyet.

A Zuglói Bolgár Önkormányzat, a budapesti Bolgár Kulturális Központ és a kirándulás többi résztvevője koszorút és virágokat helyeztek el az emlékhelyen. Egy rövid beszéddel és egyperces némasággal emlékeztek meg a bolgár hősökre, akik szülőhazájuktól messze hunytak el.

Sokan járkáltak és keresték az elhunytak nevei között, hogy nem szerepel-e esetleg az Ő ősük neve is köztük. Ez az őszi nap, ez a szívélyes találkozás és kellemes beszélgetés, gyorsan eltelt. A kirándulás résztvevői az új találkozást kívánva váltak el egymástól.

Grozdanov Angel

Soroksár

A Soroksári Bolgár Kisebbségi Önkormányzat a kerületben megrendezett Adventi vásáron 2011. december 1-én és 2-án bolgár népzene mellett forró teával várta az érdeklődőket és szimpatizánsait a karácsonyi készülődésben.

„Зорница” в Бърно

Мрачно ноемврийско утро. Градът сънливо се пробужда след тежка работна седмица. В паркинга на пл. „Надварад” обаче се чува весела глъчка: танцьорките от „Зорница” и техните фенове-придружители се готвят да отпътуват със специално наетия за целта автобус за гр. Бърно, Чехия, където ще вземат участие в концерт по случай 10 годишнината от основаването на танцов състав „Пирин”.

Пътуването протича неусетно, изпълнено с шег и песни. Едва пристигнали, танцьорките незабавно се включват в танцовата къща, орга-

низирани от домакините, които са приготвили и донесли и вкусни български гозби.

След кратка почивка в елегантния хотел с живописен изглед към езерото, „Зорница” се отправя бодро към Културния дом, където ще се проведе празничният концерт. За този концерт са пристигнали и танцов състав „Китка” от Виена, състав „Българи” от Прага, а изненадата на концерта ще бъде новосъздаденият младежки състав „Китка” от Бърно, чиито танцьори очароват публиката със своето въодушевление и младежки плам.

Салонът бавно се препълва от почитатели на българската народна музика и танци, а не на последно място и на българската кухня. Концерта откриват домакините, посрещнати от публиката с буйни овации.

След официалната част любезните домакини гощават гостите си с вкусни български ястия: сарми, мусака, бюрек с патладжан (!) и неизменните кюфтета и кебапчета. Какво по-хубаво мезе за леещата се чешка бира?!

Следващият ден протича също по строго предначертана програма: домакините са се погрижили и са ни осигурили екскурзовод – прелестната танцьорка Ася, която ни показва най-важните забележителности на Бърно.

Два незабравими дни отлитат бързо и ние се отправяме за Будапеща, където – изпълнени с весели емоции и преживявания и освежени с нови сили – ще се завърнем към ежедневието до следващото ни излизане на сцена.

До нови срещи с българската народна музика!

*Василка Дьоменти
състав „Зорница”*

Новини от Мишколц

С нетърпение чакам „Български вести” и ги прочитам от край до край. Мъча се да прочета и между редовете, но нищо не намирам за Мишколц. Затова реших, че е крайно време да драсна няколко реда.

На 8 май, в художествената галерия на името на Ади Ендре се откри изложбата на Капка Кънева, художничка от София. Тя работи в областта на илюстрацията, книжния и графичен дизайн, хартийна пластика и колаж. Активни участва в конкурси, общи и самостоятелни изложби. Постига високи оценки:

2001 г. – „Отворено общество” за дипломна работа

2005 г. – За изкуството на българската книга

2006 г. – Награда на млад автор, 1 месец да работи в Париж

2008 г. – защитава докторантура

2009 г. – награда за съвременно изкуство на М Тел

2010 г. – „Бронзов лъв” – награда на АВК за най-добър издателски проект. Същата година самостоятелна изложба в Българската национална галерия в София. Преподавател в СУ: „Илюстрации и оформяне

на книгата”.

Идвала е на няколко пъти в Унгария и при роднини в Мишколц. По тяхна инициатива получи покана за тази изложба. На откриването, внукът на Бела Данчо декламира българско стихотворение на наш език. Самоуправлението ни взе участие в организиране на коктейла след официалната част. Имаше унгарски и български гости, пенсионирания директор на градския музей и почетен гражданин на Мишколц, художествени критици и музеолози. За първи път тук беше и г-н Пламен Пейков, директор на Българския културен институт. По негова покана на 6 октомври същият материал бе представен и в института в Будапеща. И тук донесохме баница и сладки. На откриването говори и представител на окръжния музей от град Мишколц.

24 май: Положихме венци на плочата на училището, в което някога са учили на български нашите родители, братя и сестри. Също и на плочата пред къщата в която е живял и творил художникът Миклош Маджаров. С нас бяха и представители от Фелшожолца. Ние

участваме също на празненствата в Будапеща, Дебрецен, Фелшожолца, на тукашните малцинствени самоуправления, както и на тези в град Мишколц.

Отчетохме и градинарския празник с венец на плочата на Георги Станев, на училището, което е построено на неговата земя. И днес носи името „Болгар” училище, а квартала се пише „Болгарфолд”. Между многото хубави новини искам да споделя с всички и скръбната вест, че на 15. август т.г. на 88 годишна възраст загубихме още една българска – Дочка Аврамова Колева. Бог да я прости!

Наближава и фестивала Булфест, Микулаш, Коледа, Нова година и т.н.

От името на Българското малцинствено самоуправлението в Мишколц пожелавам от сърце на всички читатели на нашия вестник много здраве и сили през очакваните ни напрегнати дни и години.

4. ноември 2011 година
Мишколц

Мария Николаева

Zornica Brnban

Borongós novemberi reggel van. A város álmosan ébred a sok munkával telt, nehéz hét után. A Nagyváradi téren viszont vidám lármázást hallani: a Zornica táncosai és az ő rajongóik és kísérőik éppen arra készülnek, hogy elbussozzanak Brno városába, ahol részt fognak venni a Pirin táncgyűttes alapításának 10. évfordulóján. Az utazás észrevétlenül telt el, sok viccelődéssel és énekléssel. Alighogy megérkeztek a táncosok, rögtön beálltak a helyi szervezők által rendezett táncházba, akik még bolgár ételekkel is kedveskedtek nekik.

Erre a műsorra eljött a Kitka táncgyűttes Bécsből és a Bulgária együttes

Prágából is. Az est meglepetés vendége pedig az újonnan alakult brnói ifi táncgyűttes, a Kitka. A táncosok elbűvölték a nézőket a lelkesedésükkel

és a fiatalos tűzzel, ami bennük lobog. A terem lassan megtelt a bolgár népzene, néptánc és persze a bolgár konyha kedvelőivel.

A következő nap szintén szigorú program szerint zajlott le: a házigazdák biztosítottak számunkra egy idegenvezetőt, aki megmutatta nekünk a város nevezetességeit.

A két felejtethetetlen nap nagyon gyorsan elrepült és máris Budapest felé vettük az irányt, ahol visszatértünk a mindennapok körforgásához egészen a következő színpadra lépésünkig. A viszontlátásra!

Hírek Miskolcra

Türelmetlenül várom már a Bolgár Hírek című újságot, hogy végigolvashassam. Próbálom a sorok között is olvasni, de semmit sem találok Miskolcra. Ezért úgy döntöttem, hogy ideje néhány sort írnom.

Május 8-án az Ady Endre Művészgalériában megnyílt Kapka Kaneva szófiai képzőművész kiállítása. A művész aktívan vesz részt pályázatokon, valamint közös és egyéni kiállításokon.

2001. – „Nyílt társadalom” című diploma munka

2005. – A bolgár könyv művészetéről

2006 – Díj ifjú alkotónak, 1 havi munka Párizsban

2008 – a doktori fokozat megvédése

2009 – az M Tel modern művészeti díja

2010 – „Bronz oroszlán” – az AVK díja, a legjobb kiadói tervért. Ugyanabban az évben a Szófiai Nemzeti Galériában egy magán kiállítás. A Szófai Egyetem tanára. Néhányszor már járt Magyarországon, a miskolci rokonainál is. Általuk kapott meghívást erre a kiállításra. A megnyitón Dancsó Béla unokája szavalt el egy verset bolgárral. A vendégek között voltak magyarok és bolgárok is. A megnyitón részt vett a városi múzeum nyugdíjas igazgatója, aki Miskolc díszpolgára is egyben, illetve voltak még művész kritikusok és múzeumi dolgozók is. Első alkalommal jött el itt Plamen Pejkov, a Bolgár Kulturális Intézet igazgatója. Az ő felkérésére október 6-án ugyanaz az

anyag Budapesten is bemutatásra került. Május 24-e: Koszorút helyeztünk el az iskola emléktáblájánál, ott, ahol a mi szüleink, testvéreink tanultak egykoron bolgárral. A felsőzsolcai képviselők is velünk voltak. Mi is részt veszünk a budapesti, a debreceni és a felsőzsolcai ünnepségeken. A kertészek ünnepén koszorút helyeztünk el Georgi Sztanев emléktáblájánál, az iskolánál, ami az ő földjén épült. A mai napig az iskola neve Bolgár Iskola, a kerületet pedig Bolgárföldnek hívják. A sok örömteli hír között egy szomorú hírt is közölnöm kell. Augusztus 15-én, 88 évesen elhunyt Doccka Avramova Koleva. Áldja meg az Isten!

2011. november 4., Miskolc

Maria Nikolaeva

Дядо ряпа вади

Театър в училище

Българското училище за роден език се посещава от повече от 50 деца на възраст от 6 до 18 години. Делниците преминават в двете класни стаи на ул. „Байза“, обучението се води почти през всички дни на седмицата: понеделник, вторник, четвъртък, а в петък и събота има по две групи. Въпреки че изисква допълнително напрежение от деца и родители, броят на децата расте. Преподаването се осъществява основно от учителките Мария Стоилова и Камелия Делионова (I и II клас). Всяка година материалната база се подобрява. Училището разполага с компютърен кабинет,

библиотека и видеотека с български книги и филми. Към тях интерес проявяват не само деца, а и родители. Целта е да се възпроизвежда българското слово по колкото може начини и да се събуди интерес към него. Затова наред с напрегнатото ежедневие, идва ред и на празниците – не само календарните, а онези, предизвикани от срещата с изкуството. Празник за всички беше гостуването на „Илкова театър“ на 3 декември в училището. Всеки знае приказката „Дядо и ряпа“, но Актрисата Катя Илкова предложи на децата да участват в нея. Дори и по-свитичките се включиха в увлекателния разказ, а някои показаха истинска артистична фантазия. Роли имаше за всички: така освен дядото, ряпата, бабата, се появиха две внучки, три кучета, четири котки, мишки и прочие. Всеки

трябваше да научи и репликите, но това не представляваше трудност. В играта беше включена и публиката заедно с родителите. Унесени в играта, времето изтече неусетно. Катя Илкова не само забавлява, а и учи: как да се държим в театър, как там нещата се правят наум, как да накараме другите да ни слушат. Такива дни сякаш ни уверяват: заслужава си да ходим на училище. Празниците винаги се заслужават с дълги-дълги делници.

Дядо Микулаш ли е това?

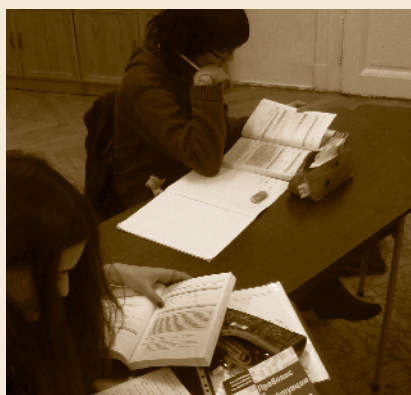
Тази година Микулаш пристигна чак от България и – право в българското училище и българската детска градина, още на 4 декември събра децата. Докато го чакаха деца и родители гледаха изпълнената с фантазия и невероятни идеи „Мокра приказка“, разказана от куклената актриса Катя Илкова. С подръчни предмети, водни бои и много талант тя пресъздаде за минути в класната стая шума на градската улица, реката, морето, бащата и детето, за да ни научи на нещо добро, както всяка приказка. Едва свършила приказката и се чуха звънчетата на дядо Мраз (из-

глежда точно като дядо Микулаш, затова го наричат и така), който беше пристигнал чак от България. Той носеше пълна торба с подаръци и беше много търпелив. Поиска от всяко дете да му каже стихотворение или да му изпее песничка. Но децата от българската детска градина и българското училище се справиха блестящо и не се посрамираха. Така всички получиха подаръци. А когато дядо Мраз (Микулаш) раздаде подаръците, остана време и за малка почерпка: за да може празникът да е пълнен, защото истинският празник е да бъдем заедно.

Színház az iskolában

A Bolgár Nyelvoktató Kisebbségi Iskolába több mint 50 diák jár, 6-18 éves korig. Hétköznaponként a Bajza utcai épület két osztálytermében folyik a tanítás. A hét szinte minden napján van oktatás: hétfőn, kedden, csütörtökön. Pénteken és szombaton pedig két-két csoport van. Annak ellenére, hogy plusz erőfeszítés a gyermekeknek és a szülőknek is bejárni, a diákok száma egyre csak nő. Az órákat Maria Sztoilova és Kamelia Delinova (I. és II. osztály) tartja. Az iskolában van informatikaterem, könyvtár és videótár. A bolgár könyvek és filmek iránt nem csak a gyermekek, hanem a felnőttek is érdeklődnek. A fő cél a bolgár nyelvű közeg meg-

teremtése, amilyen módon csak lehet, és az érdeklődés fokozása. Ünnepek számított az Ilkova Színház látogatása az iskolába, december 4-én. Mindenki ismeri az *Öregapó és a répa* meséjét. Katja Ilkova színésznő a gyer-

mekeket is bevette a darabba. Még a legfőkélebbek is beálltak szerepelni ebbe a lebilincselő elbeszélésbe. Mindenki számára volt szerep: így hát az öregapón, a répán és az öreganyón kívül volt két unoka, három kutyus, négy cica, egérkék, stb. Mindenkinek meg kellett tanulnia a szövegét, de ez nem jelentett gondot. Az előadásba a közönséget és a szülőket is bevonták. Észrevétlenül telt el az idő. Katja Ilkova nem csak szórakoztat, hanem arra is megtanít, hogy hogyan viselkedjünk a színházban, hogyan kell színészkedni és hogy hogyan vegyünk rá a többieket, hogy meghallgassanak bennünket. Az ilyen napok tanúsítják, hogy megéri iskolába járni. Az ünnepeket ki hosszú-hosszú hétköznappal lehet kiérdekelni.

Ez a Mikulás bácsi?

A Mikulás december 4-én egyenesen Bulgáriából érkezett a gyermekekhez a bolgár iskolába és óvodába. A gyermekek és a szülők együtt várták a Mikulást. Várakozás közben Katja Ilkova *Vízes mese* című bábelőadását nézték, aki az éppen a keze ügyébe akadó tárgyakkal, vízfestékekkel és rendkívül nagy tehetséggel percek alatt életre keltette az utca, a folyó és a tenger zaját, illetve egy apukát és a gyermekét. Ez a mese is, mint ahogy minden mese, valami jóra tanít meg bennünket.

Épp hogy véget ért a mese, már lehetett is hallani a Mikulás csengettyűjét. Egy csomó ajándékot hozott a puttonnyában és nagyon türelmes volt. Minden gyermeket megkért, hogy mondjon el neki egy versikét vagy énekeljen el egy dalocskát. A bolgár óvoda és iskola gyermekei ragyogóan szerepeltek, egyáltalán nem jöttek zavarba. Végül mindenki kapott ajándékot. Miután a Mikulás kiosztotta az ajándékokat, maradt még idő egy kis áldomásra is: mivel az igazi ünnep az, ha mind együtt vagyunk.

Васильовден (Суроваки, Сурва) - 1 Януари

На 1 януари е Васильовден, Васильовден, Василица, Василия, Сурваки, Сурва, Сурува, Суроздру. Това е зимен празник, познат в цялата етническа територия на българите. Отличава се с богата празнична обредност. За обредната трапеза се приготвят блажни ястия - свинско месо; баница (или пита с пара), в която се слагат дрянови клончета, наречени на домашните животни, здравето, къщата, богатството; кокошка (пуйка); торта с мед, жито, орехи, ошав.

Първият залък от погачата момите и ергените слагат под възглавницата си, вярвайки, че когото сънуват, той ще е бъдещият им съпруг (съпруга). Около огъня или трапезата се гадае за предстоящи сполуки през Новата година. Преди разсъмване започва обичаят сурвакане. На този ден дружини с маскирани лица сурвакат по къщите. На 1 януари църквата чества и големия християнски мислител, философ и писател св. Василий Велики (ок. 330-379). Като епископ на Кесария Кападокийска (Мала Азия) воюва успешно с широко разпространената през IV в. арианска ерес (учение, което отрича божествената природа на Христос) и успява да наложи принципите на ортодоксалното християнство в голяма част на източните територии на Римската империя. На Василий Велики принадлежи и идеята за активното милосърдие и активното добротворство като израз и реализация на Христовия закон на любовта и прощката. Той организира и първия благотворителен монашески център в Кесария, в който негови възпитаници дават безвъзмездна помощ на болни и страдащи.

Още приживе Василий е наречен от съвременниците си "Велик". На погребението му се стича цяла Кесария. Оплакват го вярващи и неверници. След смъртта му църквата го канонизира за светец и го чества в деня на неговата смърт.

Трапеза

Празничната трапеза задължително се прикадява с тамян.

Това е втората от трите кадени вечери в българския бит. Първата е на Бъдни вечер, а последната е срещу Богоявление (Йордановден).

Вярва се, че тамянът не само осветява блюдата, но и предпазва къщата

от уроки, зли орисници, вешери и магьосници. Затова ношта срещу Васильовден се нарича още втора Бъдни вечер. Но за разлика от предколедната на нея вече се блажи.

Традицията повелява на новогодишната трапеза да има свинска пача, приготвена от главата на прасето, и ястие от птица - червен петел или пуйка. Въпреки изобилието от месни храни в центъра на васильовденската софра е баницата с късметите, в която се слагат дрянови клончета-късмети.

Главата на семейството завърта тавата три пъти в чест на Светата Троица - Бог Отец, Бог Син и Бог Свети Дух. Парчето, което се падне срещу него, се отделя за Богородица и се поставя под иконата ѝ. След това всеки сам си избира парчето от баницата. Това е гаранцията, че късметът си е негов и предопределеното от Господа не се е паднало на друг.

Сурвакане

Най-характерният за Нова Година обичай, известен в цялата страна. По смисъл е пожелание и обредно осигуряване на здраве чрез докосване със сурова (най-често дрянова) пръчка, и то именно в началото на годината. Сурвакарите са деца на възраст от 4-5 до 10-12г. (някъде само момченца). Събрани на групички от по няколко деца, те обхождат домовете на своите близки и съседи, като започват от своя дом. В чиста премяна и с торбичка, всяко дете носи свежо откъсена и украсена пръчка, която има специално название - сурвакница, сурвачка, суровакница, василичка и др. Нейната украса, свързана често с основния за даден район поминък, е твърде разнообразна - преплетени клонки, наниз от пуканки, разнообразни вълнени конци, малки кравайчета. Най-напред децата удрят с пръчка всеки член от семейството, като започват от най-възрастния, и честитят: "Сурва, сурва година, весела година, зелен клас на нива, голям грозд на лозе, жълт макул на леса, червена ябълка в градина, пълна къща с коприна, живо-здрово догодина, догодина, до амина."

Сурвакарската благословия (блаженка, слава, молитва, сорвакия) не се

пее, а се изрича. Тя представлява вербална магия, чието действие подсилва осигуряването на здраве и изобилие във всичко. Често се сурвакат и домашните животни. При обхождането сурвакарите се провикват от първата врата: "Сурва, сурва година", а вътре сурвакат всички наред с думите: "Сурва година, весела година, живо здраво догодина, догодина до амина". В някои села децата пеят и песни. Навсякъде те получават от домакините кравайчета, плодове, орехи, сланина, дребни пари и по-малки подаръци. Някъде дряновите пъпки от сурвакницата се пускат в полозите на кокошките, за да се мътят пилета. Среща се и вярването, че младите жени, за да им растат дълги и лъскави косите, трябва да ги измиват с вода, в която пускат откъснатите скришом пъпки. На връщане вкъщи децата в Пловдивско хвърлят пръчките в някой двор или в реката - "да не носят у дома бълхи".

Сурвакарите са наследници на древни жреци. В този смисъл сурвакането е инициация (посвещение) на преминаването от детска в юношеска възраст. От началото на миналия век обаче тази функция на обичая окончателно е забравена и в сурвакането масово започват да участват и момичетата.

Някои учени извеждат обичая от римския празник луперкалии, посветен на основателите на града Ромул и Рем и на отгледалата ги според легендата вълчица. В този ден жреците са обикаляли улиците на Вечния град с ремъци от вълча кожа и са удряли по дланите младите жени и девойките за женене като магия против безплодие. Според трети доколкото сурвачката се прави от дрян, обичаят произхожда от прабългарите. За тях дрянът е бил свещено и магическо дърво. Затова и в редица райони сурвачката се нарича просто дряновица. Нейната украса също има магически смисъл - нанизите пуканки, парички, панделки, кравайчета и т. н. излъчват защитна сила против различните уроки и болести. Децата сурвакат първо своите родители и близки в семейството, започвайки от най-възрастния. Сурвакарската благословия се нарича блажанка, сурвакия, слава или молитва. източници:

Dir.bg - Календар
gotvarstvo.georgievi.net
margaritta.dir.bg

Антоновден и Атанасовден (17-18 Януари)

Празниците, посветени на светците Антоний и Атанасий, са част от зимния български календарен цикъл. Православната църква е посветила тези дни на тяхната памет. Както Антоний, така и Атанасий, не спадат към групата на българските светци, но народът ги е възприел като свои след приемането на християнството. И двамата светци са родени в Древен Египет.

Празниците, посветени на светците Антоний и Атанасий, са част от зимния български календарен цикъл. Православната църква е посветила тези дни на тяхната памет. Както Антоний, така и Атанасий, не спадат към групата на българските светци, но народът ги е възприел като свои след приемането на християнството. И двамата светци са родени в Древен Египет.

Духовен наследник и продължител на неговото дело е друг светец, също произлизащ от Египет. Става дума за Свети Атанасий. За разлика от Св. Антоний, Свети Атанасий е роден в

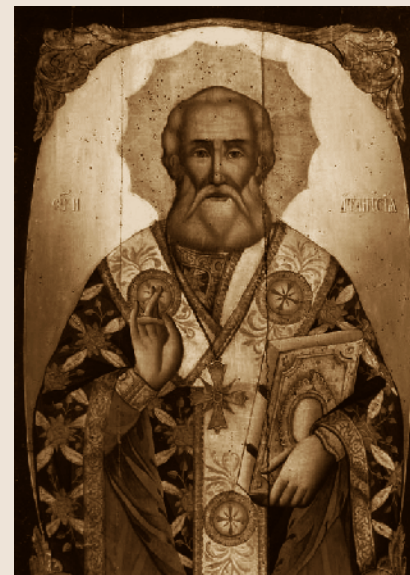
Антоний Велики е роден около 251 г. след Христа в Египет в семейството на заможни и благочестиви родители. Светецът прекарва 20 години при пълно усамотение в една изоставена постройка в пустинята, според житиеписеца му Атанасий Александрийски. При Антоний идват болни и страдащи хора, с които беседва с часове.

На 104 години Антоний излиза в открит диспут с привържениците на арианското учение и ги побеждава. Успехът му е наречен тържество на християнството. Антоний Велики е имал дар за чудотворство и прозорливост. Той е успял да убеди много

бедно християнско семейство. Още от малък се увличал по християнските идеи.

На празника на Св. Антоний не се работи. Жените не трябва нито да плетат, нито да тъкат. Забраната важи и за другите женски занаяти. Това се прави с цел предпазване от болести. На този ден не трябва да се готви леща и боб. Това се свързва с представите на хората и тяхното предпазване от болестта едра шарка.

За Антоновден задължително на трапезата трябва да има печено свинско месо, свински ребра със зеле, луканка и обредните ястия: варено жито, баница, орехи, мед и други.

Атанасовден се почита, както и Антоновден, като патронен празник от ковачи, железари, ножари и налбанти, а заедно с това и като празник в чест на чумата и шарката. За омилюване на болестта се пеят питки, които се надупчват с вилица, за да не се "надупчат" децата от шарка.

На следващия ден е денят на Св. Атанасий. Старите хора са вярвали, че той не е български светец. Тесто са го свързали с турците и циганите. Пак според народните поверия той е светецът покровител на зимата, снега и студа. Вярва се също, че зимният Св. Атанас си съблича кожата, за да дойде лятото, а летният Св. Атанас го облича, за да дойде зимата. Не случайно е измислена поговорката: "Атанас гялди и яз гилди".

Българският народ вярва, че Антоновден е един от лошите, тежки празници. На този ден светецът гони лудостта, но често не успява да я хване и се сърди. Денят е определен за предпазване от болести. На този ден жените не трябва да предат, да плетат, да варят боб или леща, за да не разсърдят чумата, шарката или синята пъпка. Те правят само содени питки, намазани с мед или маджун и ги раздават на близки и съседи за здраве. Една от питките се оставя на тавана за "белята, за лелята", т.е. за чумата. От там и този ден се нарича още Лелинден.

На Атанасовден се заколва черно пиле или кокошка, което се приготвя с ориз и се раздава на съседи и близки против болести. Перата се запазват, защото се вярва, че притежават лечебна сила.

Елин Пелин Дядо Мраз и внуците му

Далече, далече – там, дето половин година непрекъснато виси над земята тъмна нощ, дето Ледовитият океан мие ледени планини, там живее дядо Мраз с проклетата баба Виелица.

Баба Виелица дълго дреме в своята ледена пещера, а дядо Мраз обикаля Ледовития океан, опитва с тоягата си здравината на леда, прави ледени мостове и се любува на северното сияние. Там го срещат с радостни резове белите мечки и китовете. А над всички тях плуват и се въртят облаци.

Диво, студено и пусто е това елмазено царство на дядо Мраз, но той си живее в тия места хиляди години весело и безгрижно.

Но ето че веднъж му стана тъжно. Опротивя му Ледовитият океан, не го радваше полунощният блясък на северното сияние. Две едри сълзи паднаха от очите на дядо Мраз и като елмази замръзнаха на белите му страни. Затъжи той и с мъка на душата си събуди баба Виелица. Заплака старата, зарада бурно, развете пътешката през гори и планини – и тръгнаха двамата да

се скитат по белия свят, да търсят внучките си: тъжната Есен, хубавото Лято и веселата Пролет. Вървят те и въздишат, вървят и пъшкат, а над тях плават облаци и постилат пътя им със сняг.

Ето вече дни и недели как плачеше Есента. Тя беше погребала в гората хубавото Лято. От нейната тежка скръб пожълтяха листата на дъба, на брезата, на клена, на явора, пожълтяха и каптаха на земята. Само боровите и елите простираха зелени клони към небет тихо шепнеха:

– Не, не умряло Лятото. То се е скрило някъде на почивка и пак ще дойде! Ние го чакаме и ще го дочакаме! Но никой им не вярваше: ни вълкът, ни лисицата, ни заекът, ни техните съседи-дървета – дъбовете, кленовете, брезите и яворите.

Плачеше есента и безпокойният вятър разнасяше надалеч нейния плач. Той викаше над комините, пицеше из клоните на дърветата, стенеше по села и градове. Оголените дървета гледаха тъжно, звездите се криеха, земята стинеше. Всичко дремеше и заспиваше под дъждовните дни.

По синьото небе бавно плуваха бели облаци. С тях идеха дядо Мраз и баба Виелица. Като видя старецът от високите планини новите земи и по тях тихи села и шумни градове, той се усмихна. Разгледа той със студените си очи всички места наблизо и далече и видя в оголели

те гори и в мътните потоци своята внучка Есента. Той духна към облаци и сляк като бяла пелена покри земята, духна на водите и ги окова в ледове. Мина се ден-два, земята заспа и Есента се скри под снежния покрив на зимата.

Тръгна дядо Мраз по градове и села и почна с чудни шарки да изписва прозорците по къщите. Върви той в тия нови места и среща по пътищата шейни, влачени от силни коне със звънчета, които весело звънтят. Върви по горите, чука по дърветата, кичи ги със скреж и пее песен със сноята стара Виелица – такава песен, че който я чуе, тръпки го побиват.

Цели три месеца той се разхожда по земята. От труд, от път и от старост най-послед се умори. Дядо Мраз за-

драмя в гората под къдравата ела и засънува сън: вижда той, че иде към него внучката му Пролетта, цяла в зелено, цяла в цветя, на главата ѝ корона от слънчеви лъчи. Тя се смее високо и весело ѝ отговарят шумливи ручей из горите и радостните песни на пролетните птици. Дядо Мраз се усмихва в съня си на своята внучка, усмихва му се и тя. Стариат се просълзи, а тя тихо-тихо му пошепна през вейките на елата:

– Е, мой мили дядо, нали ме вида – стига толкова. Сега си иди сбогом в твоето ледено царство. Ти и аз, и Лятото, и Есента тук гостуваме подред. Сега е моят ред! Добър път, мили дядо!

И Пролетта с китка от нова трева, кокиче и пъпси тръгна тихо по гори и долини, облече дърветата с млади листи. Невидими чучулижки, изгубени в небето, заедно с топлите слънчеви лъчи пращаха на земята чудни песни.

И само звездите и луната виждаха нощем от високото небе как дядо Мраз тихо пътуваше към своето студено царство, изпращан от боязливите кокичета.

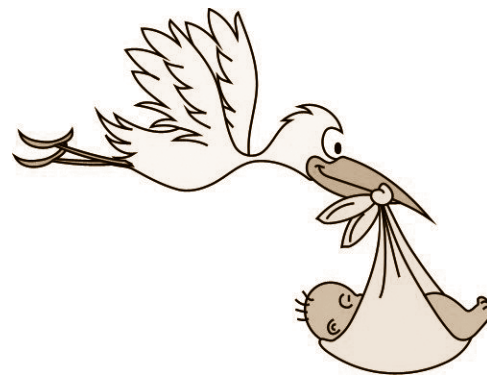
Дядо Мраз се прощаваше с тях, като ги обливаше с ледените си сълзи, и заминаваше там, дето му се радваха всякога белите мечки и големите китове.

Старецът не можа да види топло-то Лято. Той никога не го е виждал. Само е слушал за него от Есента и малко нещо за него бе му споменала Пролетта. Есента му бе разправяла за златните житни класове, за червените ябълки, за сладките круши, за сочното грозде, а Пролетта – за ясни свтковици, за гърма, за горещото слънце, за тежките марани, за пълните с труд дни на селянина, за младите, тошущо измънени пиленца. Но от тия разкази дядо Мраз нищо не разбираше.

– Това са детски приказки и младежки мечти – казваше той.

Щъркелът и конкуренцията

У нас той е започнал да носи бебетата чак в края на XIX в. Дошъл е с приказките на Братя Грим

Днес никой не вярва в щъркели, но откъде все пак се е взела тази легенда?

"Имало едно време една жена, която много искала да си има дете. Годишите минавали, а желанието ѝ не се сбъдвало. Затова отишла при една стара магьосница, която знаела всякакви магии." Така започват много приказки. Как обаче продължават? Магьосницата на всеки народ си има своя идея как жената да се сдобие с рожба.

В Дания тя дала на бъдещата майка малко семенце

Жената го посадила в саксийка и старателно го поливала. След време от него пораснало красиво цвете, тя го целунала нежно, листенцата му се разтворили и... на венчето седяло хубаво детенце. Така се родила Палечка от приказката на Ханс Кристиан Андерсен.

Във Франция магьосницата изпратила жената на пазара. Там имало купчини кръгли зелки. Жената си избрала една и когато се прибрала у дома, от зелката се показало малко момиченце. И сега френските деца на шега казват: "Мамо, купи зеле, искам да си имам братче!" Този зеленчук е доста сполучлив избор, защото малчуганите лесно могат да бъдат убедени, че под къдравите листа се крие нещо необикновено, нещо живо.

В Англия пък децата ги продават в специални магазини

Те са подредени по рафтовете, облечени в красиви дрешки и опаковани в кутии като кукли. Майките и татковците отиват там и си избират бебето, което им хареса.

Само родителите обаче знаят къде се намират магазините. Те явно са в тесните потайни улички в крайните квартали, където бдят строги пазачи.

Има обаче една легенда, която присъства живо в градската култура на хората и до днес. Някои търсят корените ѝ още в критско-микенската цивилизация, други смятат, че идва от старогерманските племена. Легендата разказва, че децата се поставят от боговете на пухкави облаци. Оттам ги взимат щъркелите и враните и ги носят на родителите. Щъркелите доставят момченцата, а враните – момиченцата

Когато майките искат да си имат дете, те трябвало да оставят на прозореца трохи и семена, за да приамат птиците. Враните сега са изгубили функцията си на приносители на деца, но щъркелите още са си актуални.

Щъркелът съвсем естествено се вписва в ролята на "доставчик" на бебета. Той услужливо отлита от време на време към Топлите страни (запознати дори казват "наюг", точно така, като една дума), откъдето съвсем естествено взима бебетата.

Щъркелът вдъхва доверие. Той е голям, изглежда достатъчно силен, а е и добър – защото яде лигавите жаби. И надхитрява негостоприемната лисица от приказката, която му предлага млекце в плоската чинийка. Освен това някак естествено виси ревливото бяло вързопче в дългия му червен клон.

Щъркел не присъства в старите български традиции като доставчик на бебета. Много малко деца тогава са се раждали през пролетта, когато идват щъркелите. Традиционно тежките сватби се вдигат през зимата и детето се появявало чак наесен.

В българската митология щъркелът е като Дядо Коледа. т. е. зает от чужда култура. "Опитомили" сме го в края на XIX век. Тогава са преведени на български приказките на Братя Грим, в които децата ги носи щъркелът. Братята са писали приказките си на базата на старогермански поверия и легенди.

Безспорно е обаче, че и у нас щъркелът е свързан с раждането на нещо ново. Той се връща от топлите

страни в началото на пролетта. Някога дори са смятали, че с идването си той я предизвиква. А този сезон естествено се асоциира с младостта, с новото начало, с възраждането на природата. В Североизточна България пък са забелязали, че щъркелите се връщат на точно определена дата. И то не коя да е, а на Благовещение – 25 март. Оттам можем да направим и връзка с благата вест за зачеването на Исус Христос, която получила Мария, с бременността и раждането. У нас има поверие, че ако на Благовест човек види най-напред летящ щъркел, ще му върви през цялата година.

Хората вярват, че ако щъркел си направи гнездо в двора, ще донесе щастие и берекет, нищо не му пречи да има пръст и в раждането на деца. Птиците са и добри, и много грижовни родители. Отглеждат малките си, докато не ги подготвят да навлязат в живота.

4200 двойки щъркели са си избрали България за родина. Глобалното затопляне прилъгва някои да останат и през зимата. Веднъж свили гнездо, те и не помислят да емигрират "на по-добро място, където животът е по-хубав".

ЖИВОТ В СЛУЖБА НА НАРОДА

„Аз съм всякога бил българин и ще бъда не само до гроб такъв, но още и после смъртта!“ Г. С. Раковски

Кой е Съби Стойков Попович? Навярно малцина си спомнят, или въобще не са чували, че това е рожденото име на българския революционер и възрожденец ГЕОРГИ САВА РАКОВСКИ (роден през 1821 г. в Котел, т.е. преди 190 години).

Раковски сменя първо малкото си име, като взема името на вуйчо си, името на капитана от руската армия Георги Мамарчев, който с революционната си дейност навярно е бил идеал на младежа. Фамилното име е заимствано от името на село Раково, от където произхожда рода на баща му. Защо бъдещият революционер променя името си? Има няколко версии. Най-вероятно е, за да се спаси от преследването на турските власти...

Раковски не загива в бой, като Ботев, не увисва на въжето като Левски. Макар, че животът му минава непрекъснато под сянката на смъртта, съдбата му отрежда друга значима роля в борбата за освобождение на отечеството: да бъде родоначалник и идеолог на организираното национално революционно движение. Като публицист, журналист, историк и етнограф оставя след себе си значително книжно творчество, събрано в 4 тома.

Младежките му години минават бурно, авантюристично. Участва в подготовка на бунтове, получава за това смъртна присъда. Благодарение на гръцкото си поданство се спасява. Попада във Франция, в Марсилия. След година и половина отново е в родния си град, където обвинени от котленските чорбаджии пред турските власти, той и баща му са хвърлени в турски затвор за години. Освобождението им води до пълен материален крах на семейството и до смъртта на баща му. Благодарение на знанията си по гръцки и турски език и връзките си с подкупни турски чиновници Раковски открива адвокатско

за подготовка за борба на народа. Разсъжденията и плановете му за освобождението на родината си той публикува перманентно във вестници, основани и издавани от него.

В Нови сад издава в. «Българска дневница» (1857 г.), с който поставя началото на българската революционна журналистика, но и с което дава повод на турските власти да го арестуват и съдят отново. Непрестанно преследван, гонен, той вечно е на път- от Одеса до Белград - от Атина до Букурещ. Издава в. «Дунавски лебед», в. «Будущност», в. «Бранител», подпомага преминаването на хайдушки чети в България, в които той единствено

бюро в Цариград и значително забогатява. Това му дава възможност да подкрепи борбата на българите за самостоятелна църква. Неговите действия и сили в борбата за освобождението на българския народ се променят и в зависимост от политическите събития по това време. Кримската война, например, открива съвсем нови перспективи и дава нови надежди в борбата за независимост на българския народ. Но поставя и нови въпроси пред революционера. Самостоятелно извоюване на свободата или с чужда помощ? Раковски вярва в силата на печата, като средство

вярва. Неуморен, до последния си дъх работи върху материали по българската история, езика и фолклора на българския народ. В 1867 г. Раковски изработва «Закон за народните горски чети», последния му труд преди смъртта му. На 9 октомври на 46 годишна възраст умира от туберкулоза в околностите на Букурещ. Пазете светла паметта на този «мечтател безумен, образ невъзможен, на тъмна епоха син бодър...» (Ив. Вазов: Епопея на забравените)

Будапеща, ноември 2011 г.
Материала е събран и написан от
Райна Симеонова

Открит ден

Годишният открит ден на Столичното българско самоуправление ще се състои на 7 декември, сряда, от 15 до 16 часа в Българския културен дом.

Годишният открит ден на Българско самоуправление във Ференцварош ще се състои на 7 декември, сряда, от 14 до 15 часа в Българския културен дом.

Българското малцинствено самоуправление в Сигетхалом ще проведе своя открит ден на 15 декември от 18.30 до 19.30 в Градския център за отбих в Сигетхалом.

Българското самоуправление в XV р. на Будапеща организира открит ден на 18 декември от 17 часа в Културния дом на площад Козак.

Българското самоуправление в Зугло организира открит ден на 19 декември, понеделник, от 15 до 16 часа в Дома на малцинствата в Зугло (1148 Будапеща, пл. Пакозди 13.)

Közmeghallgatások

A Fővárosi Bolgár Önkormányzat ez évi közmeghallgatását 2011. december 7-én, szerdán 15-16 óra között tartja a Bolgár Művelődési Házban.

A Ferencvárosi Bolgár Önkormányzat ez évi közmeghallgatását 2011. december 7-én, 14-15 óra között tartja a Bolgár Művelődési Házban.

A Szigethalmi Bolgár Kisebbségi Önkormányzat közmeghallgatást tart 2011. 12.15-én 18.30-19.30 óra között a Szigethalmi Városi Szabadidőközpontban. A XV. ker. Bolgár Kisebbségi Önkormányzat közmeghallgatást tart dec.18-an 17 órától a Kozak téri Községi Házban.

A Zuglói Bolgár Önkormányzat ez évi közmeghallgatását 2011. december 19-én, hétfőn 15.00 és 16.00 óra között tartja a Zuglói Kisebbségek Házában (1148 Budapest, Pákozdi tér 13.)

Отиде си актьорът Велко Кънев

На 63-годишна възраст, след тежко боледуване, на 11 декември почина един от най-обичаните български актьори Велко Кънев. Велко Христов Кънев е роден в Елхово през 1948 г. Завършва ВИТИЗ през 1973 г. В творческата си биография има десетки филми, между които „Оркестър без име“, „Бой последен“, „Матриархат“, „Мъжки времена“, „Бон шанс, инспекторе!“, „Да обичаш на инат“. През по-голямата част от кариерата си Велко Кънев беше част от Народния театър, на чиято сцена изигра десетки запомнящи се роли. Заедно с Георги Мамалев и Павел Поппандов създават и групата НЛО, която е един от изразителните сатирици на социализма. Издават няколко плочи, които се ползват с голям успех. Проектът им по-късно прераства в телевизионното предаване клуб НЛО.

Ösztöndíjak

A Bolgár Országos Önkormányzat és a Fővárosi Bolgár Önkormányzat által a 2011/2012-es tanévre meghirdetett ösztöndíjpályázat nyertesei

Középiskolások:

Bálint Sándor Tamás
Chan Hoe Irina
Ivancsik László
Ivancsik Nikola
Polyóka Marianna
Sas József
Tanyi Szvetlin

Egyetemisták és főiskolások:

Bebrevszky Beáta
Bebrevszky Jordán
Conov Filip
Dóczi Violetta
Grigorov Gergő
Jordanov Máté
Kalicov Teodóra
Kalmár Nóra
Nagy Kiril
Sumova Anna
Tanev Viktória
Tyutyunkov Marina

Да вкусим празника

Наближава Бабин ден и единствения по рода си български кулинарен конкурс. Готвите ли се за участие в него? За настроение, идеи и стимул ви предлагаме някои от кулинарните произведения, наградени през предишни години. Вкус и красота!

Kóstoljunk bele az ünnepbe

Közeledik a Bábanap és az egyetlen bolgár főzőverseny. Készülnek a részvételre? A hangulat fokozása, az ötletek és az ösztönzés érdekében íme néhány az elmúlt évvel díjnyertes alkotásából.

Сонди 65

Вечер и изложба в Унгарския културен институт в София

Българистът, преводачът, издателят Дьорд Сонди бе честван и в Унгарския културен институт в София по случай 65-тата си годишнина. Този път той се представи и в едно ново ампло: в залата на института бе открита неговата фотоизложба „Фотограми“. За Дьорд Сонди сме писали и друг път по страниците на „Български вести“, но може би не е зле да се напомним, че той е преводачът, презъдал на унгарски език над 11 000 страници проза, 17 000 стиха от българската литература (над 400 автора),

сред които „Записки по българските въстания“ от Захари Стоянов, „Бай Ганьо“ от Алеко Константинов, възрожденска проза от Паисий до Ботев, „Антихрист“ на Емилиян Станев, „Диви разкази“ на Николай Хайтов, стихосбирки от Блага Димитрова, Биньо Иванов, Николай Кънчев, Екатерина Йосифова. Като директор на издателство Напкун и главен редактор на списание Напут от неговата работилница всяка година излизат около 70 издания. Ежегодно издава книги от български автори: „Майките“ на Теодора Димова, „Другаде“ на Станислав Стратиев, „В трето лице“ на Иван Кулеков – за да спомена само най-любимите сред тях.

ИЗЛОЖБА ФОТОГРАМИ ДЬОРД СОНДИ

30 ноември - 30 декември 2011
Унгарски културен институт - Конферентна зала

Szondi 65

A Szófiai Magyar Kulturális Intézet este és kiállítása. Szondi György bolgárságkutató, fordító, könyvkiadó 65. születésnapját ünnepelték a Szófiai Magyar Kulturális Intézetben. Ezúttal egy új szerep-körben mutatkozott be: az intézet termében megnyitotta a Fotogrami című fotókiállítását. Szondi György munkásságáról már korábban is írtunk a Bolgár Hírek oldalain, de talán nem baj, ha visszaemlékezünk, hogy több mint 11 000 oldalnyi prózát és 17 000 verssort fordított le a bolgár irodalomból magyar nyelvre. A következő művek

találhatóak meg közöttük: Zahari Szojanovtól a Bolgár felkelések feljegyzései, Aleko Konsztantinovtól a *Baj Ganyo*, a nemzeti újjászületés irodalmából Pajszijtól egészen Botevig, Emilian Sztanevtől az Antikrisztus, Nikolaj Hajtovtól a Szilaj elbeszélések; illetve versesgyűjtemények: Blaga Dimitrovától, Binjo Ivanovtól, Nikolaj Köncsevtől és Ekaterina Joszifovától. Minden évben kiadja néhány bolgár szerző könyvét: Teodora Dimovától Az anyákat, Sztanislav Sztratievtől a Másutt, Ivan Kulekovtól a Harmadik személyben című könyvét – hogy csak a legközkedveltebbeket említsem.

Дружеството на българите в Унгария

кани най-любезно Вас и Вашето семейство на новогодишна вечеринка в Българския културен дом на 7 януари 2012 г., събота, от 19.00 часа. В програмата участва формация за народна музика „Трапезица“ (Велико Търново)
ТОМБОЛА
запазване на место: в работно време, лично, в Дружеството на българите в Унгария тел. 216-6560

A Magyarországi Bolgárok Egyesülete

szeretettel meghívja Önt és kedves családját a 2012. január 7-én (szombaton) 19.00 órától tartandó újévi báljára a Bolgár Művelődési Házba. A jó hangulatról a Trapezica népzenei formáció gondoskodik.
TOMBOLA
Asztalfoglalás személyesen a Magyarországi Bolgárok Egyesületénél munkaidőben (tel.: 216-65-60).
Főtámogató:
a Fővárosi Bolgár Önkormányzat

Издание на Българското
републиканско самоуправление,
1093 Будапеща, ул. Лония 41

Редакция
Андреа Генат, Моника Тютюнкова,
Светла Кьосева (главен редактор)
Отговорен издател
Данчо Мусев

Издава се с подкрепата на Министерство на
държавната администрация и правосъдието,
СБС и на Българските самоуправления в II, IV,
V, VIII, IX, XIII, XIV, XV, XVIII, XV, XX, XXI и
XXIII район на Будапеща и във Фелпсхожолца,
Печ, Сегед, Халастелек, Дунахарасти, Дунаеси,
Кишкунлацхаза, Лорев, Мишколц, Дебрецен,
Сигетсентмиклош, Ерд и Естергом.

Bolgár Országos Önkormányzat
(1093 Budapest, Lónyay u. 41) kiadványa

Szerkesztőbizottság
Kjoszeva Szvetla (főszerkesztő),
Genát Andrea,
Tyutyunkov Mônica
Felelős kiadó
Muszev Dancso

Megjelenik a Közigazgatási és Igazságügyi
Minisztérium, a FBÖ és a II., IV., V., VIII., IX.,
XIII., XIV., XV., XVIII., XX., XXI. és XXIII. kerületi,
valamint a Felsőzsolcai, a Pécsi, a Szegedi,
a Halásztelki, a Dunaharaszti, a Dunakeszi, a
Kiskuláchi, a Lórévi, a Miskolci, a Debreceni, a
Szigetszentmiklósi, az Érdi és
az Esztergomi Bolgár
Kisebbségi Önkormányzat támogatásával.
ISSN 14163098

Magyarországi Bolgárok Egyesülete
1097 Bp., Vágóhid u. 62.
tel.: 216-6560

Bolgár Országos Önkormányzat
1093 Budapest, Lónyay u. 41.
tel.: 216-4210

Fővárosi Bolgár Önkormányzat
1093 Budapest, Lónyay u. 41.
tel.: 216-4211

Bolgár Köztársaság Nagykövetsége
1062 Bp., Andrássy út 115.
tel.: 322-0836, 322-0824

Szent Círil és Szent Metód Bolgár Pravosz-
láv Templom

1097 Bp., Vágóhid u. 15.
tel.: 06-30-496-4997

Bolgár Nyelvoktató Kisebbségi Iskola
1093 Budapest, Lónyay u. 41.
tel.: 216-4210

Bolgár Kulturális Intézet
1061 Bp., Andrássy út 14.
tel.: 269-4246

Hriszto Botev Bolgár-Magyar Általános
Iskola és Gimnázium
1062 Budapest, Bajza u. 44.
tel.: 474-0536, 474-0537

Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda
1062 Budapest, Bajza u. 44.
tel.: 06 20 250-7339
Carevec Étterem
és Hotel Rila
1097 Bp., Vágóhid u. 62.
tel.: 06-20-417-8576

БАБИНДЕН в Българския културен дом

(Будапеща, IX кв., ул. Вароход №62)
На 22 януари 2012 г. (неделя)
от 15.00 часа ще се състои
традиционният български праз-
ник, посветен на бабите-акушерки,
на майчинството, на живота.

...и тази година: представяне на
обичая, благославяне на новороде-
ните, песни, танци, кулинарна из-
ложба, богата програма, изненади

BÁBANAP a Bolgár Művelődési Házban

(Budapest, IX ker., Vágóhid u. 62)
2010. január 22-én (vasárnap)
15 órától a бábákat és szülésznőket,
az anyaságot és az életet ünnepeljük
a bolgár hagyomány szerint.

...mint minden évben: a hagyomány
bemutatása, az újszülöttek áldása,
dalok, táncok, kulináris kiállítás,
gazdag műsor, meglepetések

január 2012 • януари 2012

MŰSOR • ПРОГРАМАТА

4, сряда szerda	Български културен дом Bolgár Művelődési Ház	12.00	Пенсионерски клуб Nyugdíjas klub
7, събота szombat	Български културен дом Bolgár Művelődési Ház	19.00	Новогодишна вечеринка Újévi bál
15, неделя vasárnap	Байза 44 Bajza 44.	11.00	Балканско гласче Balkán hangocska
22, неделя vasárnap	Български културен дом Bolgár Művelődési Ház	15.00	Бабинден Bábanap

BULFEST TÁMOGATÓK

Főtámogatók:

Bolgár Országos Önkormányzat

Magyarországi Bolgárok Egyesülete

Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium
Belváros-Lipótváros V. kerületi Bolgár
Önkormányzat
Fővárosi Bolgár Önkormányzat
Soroksári Bolgár Önkormányzat
XIII. kerületi Bolgár Önkormányzat
Szigetszentmiklósi Bolgár Önkormányzat
Zuglói Bolgár Önkormányzat
Újpesti Bolgár Önkormányzat
II. kerületi Bolgár Önkormányzat

Érdi Bolgár Önkormányzat
XV. kerületi Bolgár Önkormányzat
Soproni Bolgár Önkormányzat
XVI. kerületi Bolgár Önkormányzat
Pest Megyei Bolgár Önkormányzat
Csepeli Bolgár Önkormányzat
Ferencvárosi Bolgár Önkormányzat
Pécsi Bolgár Önkormányzat
Felsőzsolcai Bolgár Önkormányzat
Józsefvárosi Bolgár Önkormányzat

Terézvárosi Bolgár Önkormányzat
Lőrési Bolgár Önkormányzat
Ráckevei Bolgár Önkormányzat
Miskolci Bolgár Önkormányzat
XVII. kerületi Bolgár Önkormányzat
Halásztelki Bolgár Önkormányzat
Dunakeszi Bolgár Önkormányzat
Szigethalmi Bolgár Önkormányzat
Újbudai Bolgár Önkormányzat
Debreceni Bolgár Önkormányzat

A rendezők a műsorváltozás jogát fenntartják. Az aktuális programról tájékozódjon a **www.bolgarok.hu** weboldalon
Organizаторите си запазват правото за промени в програмата. За актуалните събития можете да се информирате на **www.bolgarok.hu**
Цена: 150 форинта • Ára: 150 Ft